

Kommissionens paket med förslag om uppföljning av rapporten "Färdigställandet av den ekonomiska och monetära unionen" 2015/16:FPM15

Finansdepartementet

2015-11-24

Dokumentbeteckning

COM(2015)600

Meddelande från kommissionen Stegen mot färdigställandet av den ekonomiska och monetära unionen

COM(2015)601

Rekommendation till rådets rekommendation om inrättande av nationella konkurrenskraftsnämnder inom euroområdet

COM(2015)602

Meddelande från kommissionen En färdplan mot en alltmer konsekvent extern representation för euroområdet i internationella forum

COM(2015)603

Förslag till rådets beslut om åtgärder för att gradvis införa en enad representation för euroområdet i Internationella valutafonden

C(2015)8000

Kommissionens beslut av den 21 oktober 2015 om inrättande av en oberoende rådgivande europeisk finanspolitisk nämnd

C(2015)8001

Kommissionens beslut av den 21 oktober 2015 om tillbakadragande av kommissionens förslag till rådets beslut om hur gemenskapen skall företrädas och besluta om ståndpunkter på internationell nivå i samband med den ekonomiska och monetära unionen

Sammanfattning

Kommissionen lade den 21 oktober 2015 fram ett paket med förslag om uppföljning av den så kallade fem ordförandenas rapport om "Färdigställandet av den ekonomiska och monetära unionen". Förslagen handlar om åtgärder på kortare sikt som ska förverkligas till mitten av 2017.

En del av förslagen gäller den europeiska terminen och den ekonomisk-politiska samordningen. Euroområdet som helhet bör enligt kommissionen få ökad vikt i den europeiska terminen. Riktmärken för den ekonomiska politiken bör i ökad utsträckning användas i samordningen. Förenklingar och ökad öppenhet föreslås när det gäller det finanspolitiska ramverket och makrobalansförfarandet. Ett ökat fokus ska läggas på sysselsättning och sociala resultat.

Kommissionen vill inrätta två nya organ. På ett nationellt plan bör konkurrenskraftsnämnder inrättas i euroländerna, i syfte att förbättra konkurrenskraften. Icke euroländer uppmuntras att också inrätta liknande organ. Kommissionen har dessutom beslutat att inrätta en europeisk rådgivande finanspolitisk nämnd. Den ska vara oberoende och ge råd om tillämpningen av det finanspolitiska ramverket.

Eurorådets representation utåt bör enligt kommissionen stegvis bli mer enhetlig. Internationella valutafonden (IMF) är prioriterad. Målet är att euroområdet senast 2025 ska ha en enad representation där. Till att börja med bör den interna samordningen förändras på olika sätt. Sammansättningen av valkretsar bör stegvis göras mer homogen för euroländerna.

Regeringen stödjer förbättringar av eurorådets funktionssätt. I det aktuella paketet med förslag finns det delar som kan stödjas, medan det finns andra delar där det finns oklarheter.

Att så långt som möjligt värna EU:s sammanhållning är en central utgångspunkt för Sverige i processen med ett fördjupat EMU. Det är därför lovvärt att åtgärdsförslagen i hög utsträckning gäller samtliga medlemsstater eller står öppna för frivilligt deltagande av icke euroländer. Förslagen om förenklingar, ökad öppenhet och förutsägbarhet är positiva. Regeringen ser också positivt på att sysselsättning och sociala frågor ska ges ökad vikt.

När det gäller de föreslagna konkurrenskraftsnämnderna finns det fortsatt en del oklarheter. Nya organ bör endast inrättas om det finns ett klart mervärde.

När det gäller eurorådets representation utåt finns det en logik i att euroområdet i ökad utsträckning samordnar sitt externa agerande då det stärker sin interna integration. Samtidigt är det viktigt att EU som helhet förblir en stark röst i internationella forum och att välfungerande samarbetsformer för hela EU bevaras.

Demokratisk legitimitet och ansvarsutkrävande måste vara grundläggande för EU:s ekonomiska styrning. Det är därför positivt att kommissionens förslag innehåller olika åtgärder som syftar till förbättringar i detta avseende.

2015/16:FPM15

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

I juni lades rapporten ”Färdigställandet av EU:s ekonomiska och monetära union” (EMU) fram. Den är utarbetad av ordföranden för kommissionen i nära samarbete med ordförandena för eurotoppmötet, eurogruppen, Europeiska centralbanken respektive Europaparlamentet. Rapporten omnämns allmänt ”De fem ordförandenas rapport”. Regeringen har utarbetat en faktrapromemoria om rapporten (2014/15:FPM44). Det noteras att Finansutskottet (2015/16:FiU13) har avgivit ett utlåtande om rapporten.

I de fem ordförandenas rapport föreslås att EMU ska fördjupas i en stegvis process. Steg 1 handlar om åtgärder som ska förverkligas fram till mitten av 2017 och som kan företas på basen av gällande fördrag. Steg 2 handlar om mer långtgående åtgärder. I det sista steget, som ska inledas senast 2025, skulle EMU vara fullbordat.

Den 21 oktober 2015 lade kommissionen fram ett paket med olika förslag som gäller uppföljning av steg 1. Denna faktrapromemoria omfattar förslagen i det paketet.

1.2 Förslagets innehåll

Kommissionens paket innehåller såväl förslag till rättsakter som andra typer av förslag. Dessutom innehåller paketet två kommissionsbeslut. Paketet har följande sammansättning.

- Ett meddelande som ger en samlad överblick av samtliga åtgärdsförslag i paketet (COM(2015)600)
- En rekommendation till rådsrekommendation om nationella konkurrenskraftsnämnder (COM(2015)601)
- Ett beslut av kommissionen om att inrätta en rådgivande europeisk finanspolitisk nämnd (C(2015)8000)
- Tre akter som gäller eurons externa representation. För det första ett meddelande (COM(2015)602) som ger en överblick av kommissionens förslag och resonemang på området. För det andra ett förslag till rådsbeslut om representationen i IMF (COM(2015)603). För det tredje har kommissionen beslutat att dra tillbaka ett gammalt förslag från 1998 i frågan (COM(2015)8001).

De olika åtgärdsförslagen i paketet har omnämnts i de fem ordförandenas rapport, men de är i många delar utvecklade och konkretiserade, särskilt genom förslagen till rättsakter och kommissionsbeslut. I det följande beskrivs de viktigaste förslagen.

1.2.1 Modernisering av den europeiska terminen

Den europeiska planeringsterminen infördes 2011. Den är EU:s årliga cykel för samordning av medlemsstaternas ekonomiska politik och sysselsättningspolitik. Kommissionen redogör i sitt förslag för förändringar som vidtagits under senare tid, bland annat tidigareläggning av landrapporterna och minskning av antalet rekommendationer till respektive medlemsstat, med syfte att fokusera på de mest prioriterade frågorna. Kommissionen anser dock att medlemsstaterna behöver göra större framsteg i genomförandet av de landsspecifika rekommendationerna och föreslår därför ytterligare förändringar av den europeiska terminen.

Bättre samverkan mellan euroområdet och medlemsstaterna

Förslaget om en process i två steg för euroområdet inom den europeiska terminen, som framfördes i de fem ordförandenas rapport, har tagits vidare i det här aktuella förslaget.

Den europeiska terminen har redan idag en eurodimension, som framförallt utgår från inrapportering och bedömning av euroländernas utkast till budgetplaner. I det övergripande meddelandet föreslås nu att eurodimensionen ska stärkas genom att planeringsterminen delvis omorganiseras, med en inledande del som fokuserar på euroområdet som helhet. I den årliga tillväxtöversikten som publiceras varje höst ska särskild uppmärksamhet ges till finanspolitiska, ekonomiska, sociala och finansiella strategiska prioriteringar för euroområdet. Det kan även innebära att rekommendationen till euroområdet tidigareläggs. Nästa steg i terminen ska sedan vara landspecifika rekommendationer, där gemensamma utmaningar för euroområdet kan beaktas i rekommendationer till enskilda euroländer. Kommissionen vill att eurogruppen ska diskutera euroområdets finanspolitiska inriktning i samband med bedömningen av euroländernas budgetplaner.

Ökat fokus på sysselsättning och sociala resultat

Kommissionen har redan tagit steg för att ge större vikt åt sysselsättning och sociala frågor inom den europeiska terminen. För att ytterligare öka fokus på dessa områden föreslås flera åtgärder. Medlemsstaterna uppmuntras att i högre utsträckning involvera arbetsmarknadens parter i arbetet med terminen, särskilt i framtagandet av nationella reformprogram. Kommissionen avser utöka sin dialog med parterna i respektive medlemsstat.

Social rättvisa ska beaktas bättre i nya makroekonomiska anpassningsprogram i samband med stabilitetsstöd. En första social konsekvensanalys gjordes för det senaste samförståndsavtalet för Grekland.

Kommissionen avser att göra sådana analyser även i eventuella framtida stabilitetsstöd.

Konvergens mot bästa praxis på det sysselsättnings- och socialpolitiska området föreslås på kort sikt uppnås genom att utveckla gemensamma riktmärken i enlighet med beståndsdelarna i det så kallade flexicurity-konceptet (flexibilitet kombinerad med social och ekonomisk trygghet på arbetsmarknaden).

Kommissionen bekräftar också att den kommer att lägga fram förslag på en europeisk pelare av sociala rättigheter, som ska bygga på existerande regelverk och fungera som kompass för konvergensprocessen. Såsom redan aviserats avser kommissionen att utöka antalet huvudindikatorer i 2016 års rapport om förvarningsmekanismen, med indikatorerna arbetskraftsdeltagande, ungdomsarbetslöshet och långtidsarbetslöshet.

Riktmärkning och bästa praxis för att underlätta konvergens

Riktmärken och samordnad granskning (jämförelser horisontellt) av medlemsstaterna ska användas i större utsträckning inom den europeiska terminen, för att driva på för ökad konvergens. Kommissionen kommer att börja ge förslag på riktmärken under den europeiska terminen 2016, inför diskussioner i rådet och i eurogruppen. Områden som nämns för dessa diskussioner är arbetsmarknad, konkurrenskraft, företagsklimat och offentlig förvaltning, samt vissa aspekter av skattepolitik. De indikatorer som används måste enligt kommissionen uppfylla två krav: dels ska de vara tätt förknippade med de politiska redskapen, dels ska de ha ett brett stöd och det ska finnas tydliga belägg för att de bidrar till att uppnå uppställda mål som arbetstillfällen och konkurrenskraft. Tillgången på sådana indikatorer varierar beroende på område.

I det mer långsiktiga steg 2 inom färdigställandet av EMU ska metoden med riktmärken kunna användas för ökad konvergens i den ekonomiska politiken.

Mer riktad stöd till reformer genom EU:s fonder och tekniska bistånd

Kommissionen vill stärka kopplingen mellan de europeiska struktur- och investeringsfonderna och de landspecifika rekommendationerna, med syfte att stödja strukturreformer enligt de gemensamma ekonomiska prioriteringar som lagts fast på EU-nivå. Detta ska göras genom att användningen av fonderna ökar när det gäller stöd för de strategiska prioriteringar som lyfts fram i rekommendationerna. En stödtjänst för strukturreformer har inrättats av kommissionen för att kunna ge teknisk hjälp till medlemsstater som efterfrågar det.

1.2.2 Ökad öppenhet och enklare finanspolitiska regler

Kommissionen avser att öka öppenheten samt förtydliga och förenkla tillämpningen av de finanspolitiska bestämmelserna. Det ska ske utan ändringar i reglerna.

Det finns redan idag en omfattande handledning om tillämpningen av stabilitets- och tillväxtpakten. Denna handledning ska årligen uppdateras och spridas till berörda aktörer och till allmänheten. Detta är ett sätt att öka öppenheten. Även inrättandet av den nya europeiska finanspolitiska nämnden kommer att öka öppenheten, anser kommissionen.

Några konkreta förenklingar och förtydliganden anges. En förenkling gäller att göra den så kallade skuldregeln (kravet på årlig minskning av den offentliga skulden) konsistent med det medelfristiga budgetmålet. En annan förenkling gäller att minska antalet indikatorer som används för att bedöma efterlevnaden av pakten. Kommissionen ska göra de förebyggande och korrigerande delarna i stabilitets- och tillväxtpakten mer konsistenta med varandra.

1.2.3 Ett förstärkt förfarande vid makroekonomiska obalanser

Makroobalansförfarandet (MIP) ska förbättras på tre punkter.

För det första ska öppenheten förbättras genom att information om genomförandet av MIP sammanställs i ett kompendium. Kommissionen åtar sig att tydligt motivera sina beslut om makroekonomiska obalanser.

För det andra ska uppföljningen i de olika stegen i obalansförfarandet och kopplingen till de landsspecifika rekommendationerna förtydligas. Så här långt har kommissionen tillämpat olika principer för länder med stora obalanser. Kommissionen aviserar nu att mer konsekventa principer ska gälla över tid. Vidare signalerar kommissionen sin beredskap att ta i bruk förfarandet vid alltför stora makroekonomiska obalanser, dvs. den korrigerande delen av förfarandet. Det ska gälla för de fall där en medlemsstat med allvarliga obalanser brister i reformgenomförande, och där obalanserna är så allvarliga att de riskerar valutaunionens stabilitet.

För det tredje ska euroområdets perspektiv i större utsträckning beaktas i relevanta dokument och beslut. Förfarandet ska förutom att fokusera på skadliga underskott även stödja reformer för att korrigera stora och ihållande överskott i bytesbalansen.

1.2.4 Ett system av nationella konkurrenskraftsnämnder

Bakgrunden till förslaget om nationella konkurrenskraftsnämnder är framförallt divergerande kostnadsutveckling inom eurozonen. Dessa skillnader bidrog till eurokrisen. Vissa länder tappade mycket i konkurrenskraft med allvarliga problem som följd, inte minst hög arbetslöshet.

Kommissionens rekommendation till rådsrekommendation om nationella konkurrenskraftsnämnder är riktad till vart och ett av euroländerna. De bör enligt kommissionen inrätta oberoende nationella konkurrenskraftsnämnder. Medlemsstater utanför euroområdet uppmuntras att också inrätta liknande

organ. Detta kan således bli fråga om ett öppet samarbete som icke-euroländer frivilligt kan delta i.

Nämnderna ska utföra analyser av konkurrenskraft i ett bredare perspektiv, omfattande såväl faktorer som påverkar priserna (inklusive arbetskraftskostnader) som andra frågor som rör konkurrenskraft, exempelvis produktivitet och innovationskapacitet. Nämnderna ska ge relevant underlag till lönebildningsprocessen. De ska dock inte få inverka på arbetsmarknadsparternas autonomi eller deras rätt att sluta kollektivavtal. Skillnader i nationella system ska beaktas.

Nämnderna ska vara oberoende. Varje medlemsstat bör utse en konkurrenskraftsnämnd, som i sin tur kan förlita sig på andra organ. Utifrån generellt angivna egenskaper ska medlemsstaterna ha utrymme att utforma sina konkurrenskraftsnämnder genom att inrätta nya organ eller att anpassa mandaten för dem som redan finns. Kommissionen ska underlätta samordning mellan de nationella nämnderna, i synnerhet för att säkerställa att euro- och EU-dimensionen beaktas i deras arbete. Nämndernas verksamhet ska ge bidrag till den europeiska terminen.

1.2.5 En rådgivande europeisk finanspolitisk nämnd

Kommissionen har genom ett beslut inrättat en europeisk rådgivande finanspolitisk nämnd (European Fiscal Board). Den ska fungera som rådgivande organ till kommissionen i den multilaterala budgetövervakningen. Nämnden ska bestå av fem oberoende experter som ska ha hög kompetens och erfarenhet inom området offentliga finanser.

Nämnden ska utvärdera genomförandet av EU:s finanspolitiska ramverk. Den ska se på om beslut är konsekventa och behandlar medlemsstaterna likvärdigt och på särskilt allvarliga överträdelser av reglerna. Den ska även bedöma om den finanspolitiska inriktningen i euroområdet som helhet och på nationell nivå är lämplig. Nämnden kan lämna förslag till den framtida utvecklingen av det finanspolitiska ramverket. Dessutom ska den samarbeta med de nationella finanspolitiska råden.

Nämnden ska vara oberoende. Den får inte be om eller ta emot instruktioner från någon regering eller annat offentligt eller privat organ.

Nämnden kommer att bistås av ett sekretariat inom kommissionens generalsekretariat.

1.2.6 Euroområdets representation utåt

Kommissionen anser att euroområdet har ett alltför splittrat och otillräckligt koordinerat agerande i internationella organ som IMF, G20 och Rådet för finansiell stabilitet (FSB). Detta bör ändras genom att gradvis gå mot en mer enhetlig representation. IMF ges den högsta prioriteten och ett förslag till rådsbeslut läggs fram om att gradvis införa en enad representation i IMF:s

styrelse. Huvudmålet bör enligt kommissionen vara att uppnå enad representation i IMF senast 2025.

2015/16:FPM15

Processen bör ske stegvis och inledas snarast. Huvudpunkten gäller valkretsarna i IMF, som enligt förslaget behöver göras om. Detta beror på att valkretsar med euroländer i dagsläget är blandande med icke-euroländer som är medlemsstater, europeiska länder utanför EU och utomeuropeiska länder. Inför varje val av exekutivdirektör i IMF (sker vartannat år och är de tillfällen då det finns möjlighet att göra förändringar i valkretsarna) fram till 2025 bör rådet enligt förslaget diskutera vilka förändringar som kan göras i valkretssammansättningen, för att i ökande grad bilda valkretsar som enbart består av euroländer. EU-länderna är i dagsläget uppdelade på tio valkretsar i IMF, varav euroländer finns representerade i åtta valkretsar. Varje valkrets har en representant i IMF:s exekutivstyrelse som fattar beslut både i strategiska frågor och i IMF:s löpande arbete. Kommissionens meddelande innehåller också förslag om att stärka samordningen av ståndpunkter och agerande inom IMF i frågor som specifikt berör euroområdet. I dagsläget samordnas EU:s agerande i IMF av Ekonomiska och finansiella kommittén, där hela EU28 deltar. På samma sätt finns en samordningskrets för exekutivdirektörerna från EU28 vid IMF:s huvudkontor i Washington. I bägge dessa kretsar föreslår kommissionen att det ska inrättas samordning även i ren euroområdeskonstellation för att hantera frågor i IMF som specifikt berör euroområdet.

1.2.7 Finansunionen

Finansunionen inrymmer dels bankunionen, dels kapitalmarknadsunionen. Kommissionens paket innehåller inga nya förslag om finansunionen. Det framhålls att bankunionen ska fullbordas. De rättsliga bestämmelser som beslutats ska genomföras och införas i nationell lag där det krävs. Bankunionen ska kompletteras med en gemensam återförsäkringslösning för de nationella insättningsgarantierna, en mekanism för tillfällig bryggfinansiering av den gemensamma avvecklingsfonden (SRF) samt konkreta steg mot en gemensam säkerhetsfinansieringsmekanism för SRF. Ytterligare åtgärder ska vidtas i syfte att reducera risker inom banksektorn och minska den onda cirkel som uppstår när banker och stat försvagar varandra.

Kommissionen lade den 30 september i år fram en handlingsplan för en kapitalmarknadsunion (se 2015/16:FPM10). Arbetet med kapitalmarknadsunionen ska accelereras.

1.2.8 Demokratisk legitimitet

Kommissionen betonar starkt vikten av demokratisk legitimitet och ansvarsutkrävande. Kommissionen anvisar olika sätt för att förbättra och utveckla Europaparlamentets och de nationella parlamentens deltagande i den ekonomiska styrningen. Bland annat bör dialogen mellan kommissionen

och nationella aktörer stärkas ytterligare. De så kallade ”europeiska dialogerna” mellan Europaparlamentet, eurogruppen och kommissionen bör förbättras genom att mer tid avsätts för dem under den europeiska planeringsterminens viktigaste faser. Vidare framhålls ”den europeiska parlamentsveckan” som Europaparlamentet anordnar med företrädare för de nationella parlamenten. Kommissionen vill att de nationella parlamenten blir djupt engagerade i antagandet av de nationella reform- och stabilitetsprogrammen.

1.2.9 Förberedelser för steg 2

Det så kallade steg 2 i de fem ordförandenas rapport innehåller åtgärder som är långtgående, såsom mer bindande samordning, ett finansdepartement för euroområdet och en makroekonomisk stabiliseringsfunktion. Förslagen var endast vagt beskrivna i rapporten. De utvecklas inte heller i det nu aktuella paketet. Däremot konkretiseras en process för att förbereda den vitbok om steg 2 som kommissionen redan aviserat till våren 2017. Förslagen i det aktuella paketet ska genomföras. De nationella konkurrenskraftsnämnderna och den europeiska finanspolitiska nämnden lyfts fram särskilt. Offentlig debatt och brett samråd på nationellt och europeiskt plan ska genomföras. I denna process bör enligt kommissionen även de nationella parlamenten delta. I mitten av 2016 ska en expertgrupp tillsättas för att undersöka de juridiska, ekonomiska och politiska förutsättningarna för de mer långsiktiga förslagen.

1.3 Gällande svenska regler och förslagetets effekt på dessa

I detta avsnitt kommenteras de rättsakter som ingår i paketet.

Rekommendationen till rådsrekommendation om nationella konkurrenskraftsnämnder är riktad till euroländerna. Övriga medlemsstater uppmuntras att inrätta liknande organ. Om Sverige skulle välja att följa denna anmodan är den preliminära bedömningen att det kan ske utan institutionella förändringar. Det kan bli fråga om vissa mindre justeringar av myndighetsuppdrag.

Även förslaget till rådsbeslut om representation för euroområdet i IMF är riktad till euroländerna. Det kan dock komma att påverka Sverige, genom att samordningsförfaranden och sammansättningen av valkretsar där Sverige ingår (se avsnitt 1.2.6) kan påverkas. Dessa frågor är inte reglerade nationellt. Sveriges valkrets i IMF består av de fem nordiska länderna och de tre baltiska länderna. Fyra av dessa länder har euron som valuta.

Kommissionens beslut om en europeisk finanspolitisk nämnd bedöms ha endast ringa effekt för svensk nationell del. Nämnden ska samarbeta med nationella finanspolitiska råd, dvs. även det svenska finanspolitiska rådet. Detta bedöms kunna ske inom ramen för befintliga regler. Ett samarbete mellan nationella finanspolitiska råd inom EU förekommer redan idag.

Kommissionens paket med åtgärdsförslag innehåller inte någon konsekvensanalys eller analys av budgetära konsekvenser för EU-budgeten.

Om Sverige skulle följa rekommendationen till rådsrekommendation om konkurrenskraftsnämnder bedöms de budgetära konsekvenserna som små. Det skulle röra sig om administrativa kostnader för att hantera ett breddat rapporteringskrav.

När det gäller förslaget om euroområdets representation utåt förutses inga budgetära konsekvenser.

Inte heller när det gäller kommissionens beslut om europeisk finanspolitisk nämnd förutses budgetära konsekvenser för Sveriges del. För EU-budgeten följer kostnader för ersättningar till nämndens ledamöter och för sekretariatet.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringens allmänna hållning till EMU-fördjupning framgår av faktapromemoria om de fem ordförandenas rapport (2014/15:FPM44). Regeringens preliminära ståndpunkter till kapitalmarknadsunionen framgår av faktapromemoria rörande kommissionens handlingsplan för kapitalmarknadsunionen (2015/16:FPM10).

Regeringen ser positivt på att ansträngningar görs för att förbättra euroområdets sätt att fungera. I det aktuella paketet med förslag finns det delar som kan stödjas, medan det finns andra delar med oklarheter där mer analys och diskussion behövs.

Regeringen stödjer förenklingar, ökad öppenhet och förutsägbarhet i den ekonomisk-politiska samordningen. Det är dock viktigt att de föreslagna förändringarna inte leder till en försvagning av det finanspolitiska ramverket.

Att så långt som möjligt värna EU:s sammanhållning är en central utgångspunkt för Sverige i processen med ett fördjupat EMU. Det är därför lovvärt att åtgärdsförslagen i hög utsträckning gäller samtliga medlemsstater eller står öppna för icke euroländer som frivilligt vill delta. Det hade dock varit bra om kommissionen hade redovisat en samlad diskussion om förhållandet mellan medlemsstater med respektive utan euron som valuta med utgångspunkt från de aktuella förslagen.

Vad gäller den europeiska terminen, finns det skäl för att ge euroområdet som helhet större fokus med tanke på dess särskilda utmaningar. En stärkt eurodimension inom den europeiska terminen bör dock inte hindra att terminen förblir ett ramverk för hela EU28.

Den sociala dimensionen bör vara en integrerad del av arbetet med bättre styrning. Regeringen anser att det är viktigt med en gradvis uppåtgående social konvergens inom unionen och ser positivt på att sysselsättning och sociala frågor ska ges ökad vikt. Den öppna samordningsmetoden och den europeiska planeringsterminen är bra verktyg för att nå en sådan konvergens. Instrumenten ska respektera den fördelning av befogenheter som finns mellan EU och dess medlemsstater på det sociala och sysselsättningspolitiska området. När konkreta förslag på det området läggs fram återkommer regeringen med detaljerade ståndpunkter.

Det framgår inte tydligt av kommissionens förslag hur riktmärken konkret ska användas i olika förfaranden, vilket bör klargöras. Det är dock viktigt att riktmärken är väl underbyggda om de används i samordningen av medlemsstaternas politik. Regeringen avser därför att verka för att riktmärken underbyggs av ingående diskussion och analys.

När det gäller de föreslagna konkurrenskraftsnämnderna, är det positivt med åtgärder för att förbättra konkurrenskraften. Det är dock inte helt tydligt hur dessa föreslagna nämnder skulle bidra till det målet. Nya organ bör endast inrättas om det finns ett klart mervärde. Regeringen har inte tagit ställning i frågan om hur Sverige ska ställa sig till uppmaningen att inrätta liknande organ. Det är centralt att autonomi för arbetsmarknadens parter bevaras och att förslaget inte påverkar deras roll och ansvar i lönebildningsprocessen.

Den nya europeiska rådgivande finanspolitiska nämnden kan utgöra ett mervärde, under förutsättning att den verkligen blir oberoende och verkar på ett öppet sätt. Då kan den, i linje med nationella sådana organ, bidra till en bättre och mer konsekvent tillämpning av det finanspolitiska ramverket i EU.

Vad gäller euroområdet representation utåt finns det en logik i att euroområdet i ökad utsträckning samordnar sitt externa agerande då det stärker sin interna integration. Artikel 138 i FEUF ger euroländerna rätt att besluta om enad representation i vissa internationella forum. Regeringens bedömning är att det inte är säkert att en gemensam valkrets i IMF stärker euroområdet eller EU:s inflytande i IMF. Ett skäl till det är att antalet representanter från EU- och euroländer i IMF:s styrelse sannolikt skulle minska. Regeringen anser att nuvarande EU-samordning av IMF-frågor liksom det nordisk-baltiska valkretssamarbetet i IMF fungerar väl.

Demokratisk legitimitet och ansvarsutkrävande måste vara grundläggande för EU:s ekonomiska styrning. Det är därför positivt att kommissionens paket innehåller olika åtgärder med syfte till förbättringar i detta avseende. De nationella parlamentens roll är central för att säkra en demokratisk förankring i medlemsstaterna. Även Europaparlamentets roll är viktig i sammanhanget.

Reaktionerna på förslagen har varit blandade. Det finns ett brett stöd bland medlemsstaterna för kommissionens förslag till förenklingar, större öppenhet och förutsägbarhet inom den ekonomisk-politiska samordningen. Däremot finns det en utbredd skepsis mot att inrätta nya organ, såvida de inte har ett tydligt mervärde. Flera medlemsstater har anfört att de förslagna konkurrenskraftsnämnderna riskerar att medföra ökad komplexitet och administrativ belastning utan att de får den avsedda effekten på konkurrenskraften. Tvivel av liknande slag har även framförts om den beslutade europeiska finanspolitiska nämnden. En del medlemsstater har framfört att den kan ge ett positivt bidrag till tillämpningen av det finanspolitiska ramverket om den blir reellt oberoende och verkar på ett öppet sätt. Flera medlemsstater har uttryckt olika slag av förbehåll när det gäller förslagen om en mer enhetlig representation utåt för euroområdet, samtidigt som det finns en förståelse hos många medlemsstater för tanken bakom förslaget. Flera medlemsstater har lyft fram att relationen mellan euroländer och övriga medlemsstater måste beaktas då EMU fördjupas.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentet har uttryckt stöd för en fördjupning av EMU men det har inte tagit ställning till det nu aktuella paketet med förslag. Även Europeiska Centralbanken (ECB) vill se en fördjupning av EMU med en högre grad av gemensamt beslutsfattande. ECB vill se en striktare tillämpning av stabilitets- och tillväxtpakten och av makroobalansförfarandet. ECB kommer att avge ett yttrande om förslaget till rådsbeslut om enad representation i IMF.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Rekommendationen till rådsrekommendation om nationella konkurrenskraftsnämnder grundar sig på artikel 292.2 jämförd med artikel 121.2 och 136 i FEUF. Beslut fattas med kvalificerad majoritet av de rådsmedlemmar som har euron som valuta. Europaparlamentet ska informeras om rådets rekommendation.

Förslaget till rådsbeslut om representation för euroområdet i IMF baseras på artikel 138 i FEUF. Enligt artikel 138.3 i FEUF får endast de medlemsstater som har euron som valuta delta i omröstningen. Beslut fattas med

kvalificerad majoritet bland dessa rådsmedlemmar efter att ha hört Europeiska Centralbanken. 2015/16:FPM15

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Förslaget till rådsbeslut om representation för euroområdet i IMF innehåller ingen motivering av kommissionen enligt subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen. Förslaget rör i delar ett område där Unionen har exklusiv befogenhet. Endast medlemsstater som har euron som valuta har rösträtt. Mot den bakgrunden har inte någon prövning av subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen gjorts inom Regeringskansliet.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Kommissionens paket med förslag kommer att behandlas av Europeiska rådet i december. Förslagen till rättsakter kommer att behandlas inom rådet av Ekofin och andra rådskonstellationer.